

Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
drs. M.R.P.M. Camps, directeur-generaal Werk
Postbus 90801
2509 LV Den Haag

Datum
22 augustus 2011

Ons kenmerk
2011/561259
Behandeld door
Wissink, L.

Bijlage(n)
Technische opmerkingen

Onderwerp
Consultatiereactie voorontwerp Wet versterking bestuur pensioenfondsen

Geachte heer Camps,

Graag maakt De Nederlandsche Bank (hierna te noemen: DNB) gebruik van de gelegenheid te reageren op het voorontwerp van de Wet versterking bestuur pensioenfondsen (hierna te noemen: Voorontwerp).

DNB onderschrijft het belang van de hoofdelementen van het Voorontwerp, te weten versterking van de deskundigheid van het bestuur en versteviging van het intern toezicht, adequate vertegenwoordiging van alle risicodragers en stroomlijning van taken en organen.

Het Voorontwerp biedt pensioenfondsen de keuze tussen drie bestuursmodellen. Dit biedt pensioenfondsen de mogelijkheid een bestuursmodel te implementeren dat past bij het pensioenfonds. Hierbij acht DNB het van belang dat het systeem van *checks and balances* in elk bestuursmodel voldoende is. Daarmee wordt gewaarborgd dat de kwaliteit van beheersing van de organisatie en de risico's bij alle bestuursmodellen verbetert na inwerking treden van de wetswijziging.

Hieronder is de visie van DNB op een aantal onderwerpen van het Voorontwerp nader uiteengezet.

Deskundigheid bestuur

Voor versterking van de deskundigheid van het bestuur acht DNB het essentieel dat, in aanvulling op het Voorontwerp, een wettelijke basis wordt opgenomen voor het bestuur van een pensioenfonds om invloed uit te kunnen oefenen op benoemingen van nieuwe bestuursleden. Het bestuur moet zich bewust zijn van de aanwezige – en eventueel ontbrekende – deskundigheid en zich verantwoordelijk voelen om de deskundigheid binnen het bestuur (continu) te waarborgen. Dit is alleen maar belangrijker geworden in de huidige tijd van sterk toegenomen complexiteit, door onder meer de instabiliteit van financiële markten, vergrijzing en ontgroening, die een steeds groter beroep doet op de deskundigheid van (mede)beleidsbepalers (zoals ook door de minister aangegeven in de aanbiedingsbrief aan de Eerste Kamer bij het Voorontwerp). DNB vindt het belangrijk dat bestuurders hun verantwoordelijkheid nemen - en kunnen nemen - ten aanzien van de deskundigheid van de bestuurders. Hiervoor acht DNB het noodzakelijk dat het bestuur de bevoegdheid heeft om benoemingen van nieuwe bestuurders af te wijzen indien de voorgedragen

kandidaat niet deskundig wordt geacht. Dit sluit aan bij de eindverantwoordelijkheid van bestuurders en kan bijdragen aan de gewenste onafhankelijke opstelling van bestuurders.

Versterking intern toezicht

Ten aanzien van het intern toezicht ziet DNB graag een verdergaande versterking dan in het Voorontwerp is opgenomen. Intern toezicht is een essentieel onderdeel van de governance structuur met als doel voldoende *checks and balances* te waarborgen. Effectief intern toezicht vergroot het zelfsturend vermogen van het bestuur en verbetert de kwaliteit van het bestuur. Om deze taak goed te kunnen uitvoeren, moet het intern toezicht voldoende tegenwicht kunnen bieden aan het bestuur.

Hiervoor is naar mening van DNB allereerst vereist dat de leden van intern toezicht deskundig en onafhankelijk zijn. Dit is bovenal de verantwoordelijkheid van het bestuur. Daarbij vindt DNB het belangrijk dat DNB de mogelijkheid heeft leden van het intern toezichtorgaan op deskundigheid te toetsen. Dit is voor leden van een raad van toezicht het geval. Leden van een raad van toezicht zijn (mede)beleidsbepaler in de zin van artikel 108, eerste lid Voorontwerp, gezien de aan de goedkeuring van de raad van toezicht onderworpen besluiten van het bestuur van een pensioenfonds als bedoeld in artikel 106, derde en vierde lid Voorontwerp. Voor leden van een visitatiecommissie geldt dit niet. Aan een visitatiecommissie zijn minder bevoegdheden toegekend en deze staat op grotere afstand van het fonds, waardoor de leden van een visitatiecommissie in principe niet als medebeleidsbepaler kunnen worden aangemerkt. Niettemin acht DNB het van belang dat voor leden van een visitatiecommissie een deskundigheidseis in de wet wordt opgenomen, waardoor DNB indien daar aanleiding toe is, leden van een visitatiecommissie kan toetsen op deskundigheid. Hierbij is het belangrijk dat DNB de mogelijkheid heeft een (mede)beleidsbepaler en/of lid van een visitatiecommissie heen te zenden wanneer bij (her)toetsing blijkt dat de betreffende persoon ondeskundig is. Hierover zal DNB in haar beleidsuitingen meer duidelijkheid kunnen geven.

Naast deskundigheid en onafhankelijkheid van leden van het intern toezicht, is het voor het waarborgen van de *checks and balances* binnen een pensioenfonds van belang dat het intern toezicht voldoende wettelijke taken en bevoegdheden heeft. Hiervoor is het naar mening van DNB essentieel dat het intern toezicht voldoende slagkracht krijgt. Dit betekent dat het intern toezicht de mogelijkheid moet krijgen in te grijpen wanneer het intern toezicht van oordeel is dat er sprake is van disfunctioneren van het bestuur.

In het Voorontwerp is opgenomen dat een raad van toezicht bij de deelnemersraad, het belanghebbendenorgaan en bij de benoemende partij disfunctioneren van het bestuur meldt. Verder bepaalt het Voorontwerp dat in de statuten wordt vastgelegd hoe bestuurders worden benoemd en ontslagen. De benoemende partij kan vervolgens ervoor kiezen een nieuwe bestuurder te benoemen. Daarnaast hebben de deelnemersraad dan wel het belanghebbendenorgaan de mogelijkheid eventueel verdere stappen te nemen jegens het bestuur, bijvoorbeeld via het enquêterecht. Op grond van het Voorontwerp heeft het intern toezicht naar het oordeel van DNB hierdoor onvoldoende slagkracht. DNB hecht waarde aan het opnemen van verdergaande bevoegdheden voor het intern toezicht ten opzichte van de thans in het Voorontwerp opgenomen bevoegdheden. De slagkracht van het intern toezicht door een raad van toezicht zou kunnen worden vergroot door de meldingsplicht voor een raad van toezicht meer gewicht te geven. Hierbij kan worden gedacht aan de verplichting om aan DNB te melden wanneer de benoemende instantie niet binnen een redelijke termijn naar tevredenheid van de raad van toezicht reageert op de melding van disfunctioneren van het bestuur. Naar onze mening kan

Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
drs. M.R.P.M. Camps, directeur-generaal Werk
Postbus 90801
2509 LV Den Haag

Datum
22 augustus 2011
Bladnummer
3
Ons kenmerk
2011/561259

deze meldingsplicht alleen in combinatie met de thans in artikel 106, derde en vierde lid Voorontwerp opgenomen goedkeuringsrechten tot voldoende tegenwicht leiden. Wanneer (een gedeelte van) de in artikel 106, derde en vierde lid Voorontwerp genoemde besluiten niet meer aan de goedkeuring van de raad van toezicht zijn onderworpen, acht DNB een bevoegdheid voor het intern toezicht om bestuurders te schorsen of ontslaan van belang om voldoende tegenwicht te kunnen bieden.

Ook bij intern toezicht door visitatiecommissies achten wij versterking van de slagkracht noodzakelijk. In het Voorontwerp wordt ondernemingspensioenfondsen een mogelijkheid geboden intern toezicht te laten plaatsvinden door een visitatiecommissie. DNB benadrukt dat ook bij intern toezicht door een visitatiecommissie, het essentieel is dat intern toezicht voldoende tegenwicht kan bieden aan het bestuur van het pensioenfonds om de *checks and balances* binnen een pensioenfonds te waarborgen. Naast voornoemde deskundigheidseis voor leden van een visitatiecommissie, moeten ook meer taken en bevoegdheden voor een visitatiecommissie in wetgeving worden opgenomen. DNB zou bijvoorbeeld graag zien dat een visitatiecommissie moet toezien op een 'evenwichtige belangenvertegenwoordiging'. Een pensioenfonds moet, zoals ook in paragraaf 2.2 van het algemene deel van de toelichting op het Voorontwerp wordt beschreven, bij zijn taakvervulling voortdurend allerlei tegengestelde belangen tegen elkaar afwegen. In het Voorontwerp is daarom bepaald dat een raad van toezicht moet toezien op een evenwichtige belangenbehartiging door het pensioenfondsbestuur. DNB gaat ervan uit dat hier wordt bedoeld op het toezien op de taak van het pensioenfondsbestuur als neergelegd in artikel 107, tweede lid Voorontwerp (evenwichtige belangenvertegenwoordiging). Dit is een dermate fundamenteel uitgangspunt bij de taakvervulling door beleidsbepalers van een pensioenfonds, dat naar het oordeel van DNB ook visitatiecommissies hierop moeten toezien.

Daarnaast is het belangrijk dat ook een visitatiecommissie wettelijke mogelijkheden krijgt wanneer het oordeelt dat er sprake is van disfunctioneren van het bestuur. DNB volgt de door het ministerie benoemde verschillen tussen een bedrijfstakpensioenfonds en een ondernemingspensioenfonds en is het met het ministerie eens dat een recht tot schorsen of ontslag van bestuursleden door een visitatiecommissie een te vergaande bevoegdheid zou geven aan een visitatiecommissie. Niettemin acht DNB een meldingsplicht gelijk als bij een raad van toezicht, zoals hiervoor door DNB beschreven, ook gewenst voor een visitatiecommissie.

Deelnemersraad/belanghebbendenorgaan

In het Voorontwerp hebben de deelnemersraad en het belanghebbendenorgaan de taak het bestuur te adviseren naar aanleiding van een melding van disfunctioneren van het bestuur door de raad van toezicht. DNB acht het wenselijk dat meer gewicht aan deze adviesrol wordt toegekend door de deelnemersraad en het belanghebbendenorgaan expliciet de verplichting te geven ook de benoemde instanties te adviseren naar aanleiding van een melding van disfunctioneren van het bestuur door het intern toezicht.

In de bijlage bij deze brief treft u de door DNB voorgestelde aanpassingen aan. Dit betreft een concretisering van de voorstellen. Daarnaast is in de bijlage een aantal technische opmerkingen opgenomen.

Hoogachtend,
De Nederlandsche Bank NV

BIJLAGE

	Betreffende	Door DNB gewenste aanpassing
1.	Deskundigheid bestuur	<p>DNB stelt voor een bevoegdheid in de wet op te nemen voor het bestuur van een pensioenfonds om benoemingen van nieuwe bestuurders af te wijzen indien de voorgedragen kandidaat niet deskundig wordt geacht.</p> <p>DNB herhaalt het verzoek tot explicitering van de (her)toetsing naar individuele deskundigheid van beleidsbepalers in het Besluit uitvoering Pensioenwet en Wet verplichte beroepspensioenregeling, waarbij het samenstel en functioneren van het collectief van beleidsbepalers een onderdeel van deze toetsing zal blijven.</p>
2.	Deskundigheid intern toezicht	<p>DNB stelt voor artikel 108, tweede lid Voorontwerp niet op te nemen. Leden van een raad van toezicht vallen onder artikel 108, eerste lid Voorontwerp.</p> <p>DNB stelt voor een deskundigheidseis voor leden van een visitatiecommissie op te nemen in de wet, waardoor DNB indien daar aanleiding toe is, leden van een visitatiecommissie kan toetsen op deskundigheid.</p>
3.	Taken en verantwoordelijkheden intern toezicht	<p>DNB stelt voor in artikel 106, zesde lid Voorontwerp op te nemen dat een visitatiecommissie ook tot taak heeft het toezien op evenwichtige belangenvertegenwoordiging.</p> <p>DNB stelt voor in de wet een verplichting voor de raad van toezicht op te nemen om disfunctioneren van het bestuur aan DNB te melden wanneer de benoemende instantie niet binnen een redelijke termijn naar tevredenheid van de raad van toezicht reageert op de melding van disfunctioneren van het bestuur. DNB acht het van belang dat voor visitatiecommissies een meldingsplicht van disfunctioneren van het bestuur gelijk aan als bij de raad van toezicht in de wet wordt opgenomen.</p>
4.	Taken en verantwoordelijkheden deelnemersraad en belanghebbendenorgaan	<p>DNB stelt voor in de wet een verplichting op te nemen voor de deelnemersraad en het belanghebbendenorgaan (ook) de benoemende instanties te adviseren naar aanleiding van een melding van disfunctioneren van het bestuur door het intern toezicht.</p>
5.	Artikel 101 en 102 Voorontwerp	<p>DNB acht een verduidelijking van de formulering van artikel 101 en 102 Voorontwerp wenselijk.</p>
6.	Artikel 102, vierde lid Voorontwerp	<p>DNB acht het wenselijk dat ook voor uitvoerend bestuurders in de wet wordt opgenomen dat dit natuurlijke personen moeten zijn.</p>
7.	Artikel 102, vierde lid Voorontwerp	<p>In dit artikel is bepaald dat in de statuten wordt opgenomen <i>dat</i> de taken van het bestuur worden verdeeld over</p>

		uitvoerende en niet uitvoerende bestuurders. DNB stelt voor ook op te nemen dat in de statuten een omschrijving van de taakverdeling wordt opgenomen.
8.	Artikel 102, zesde lid Voorontwerp	DNB acht het onwenselijk dat één bestuurder de bevoegdheid krijgt zelfstandig te besluiten. Dit kan leiden tot strijdigheid met een integere en beheerste bedrijfsvoering. DNB is van oordeel dat voor het voorzien in een praktische behoefte geen wettelijke bepaling nodig is en stelt voor deze bepaling niet op te nemen in de wet.
9.	Artikel 106, tweede lid Voorontwerp	In dit artikel is opgenomen dat een raad van toezicht is belast met het toezien op evenwichtige belangenbehartiging. DNB meent dat dit in lijn moet worden gebracht met artikel 107, tweede lid Voorontwerp en stelt voor hier 'evenwichtige belangenvertegenwoordiging' of 'evenwichtige belangenafweging' op te nemen.
10.	Artikel 106, derde lid Voorontwerp	In dit artikel is opgenomen dat aan goedkeuring zijn onderworpen "de besluiten van het bestuur tot vaststelling van". DNB stelt voor hierbij ook op te nemen "besluiten van het bestuur tot wijziging van".
11.	Artikel 106, vierde lid, sub b Voorontwerp	DNB meent dat een goedkeuringsrecht voor een raad van toezicht ten aanzien van gedeeltelijke overdrachten van de verplichtingen van het pensioenfonds tot praktische bezwaren kan leiden. DNB stelt voor op te nemen dat een besluit van het bestuur ten aanzien van het beleid voor collectieve waardeoverdrachten aan de goedkeuring van de raad van toezicht is onderworpen.
12.	Artikel 106 Voorontwerp	DNB merkt op dat geen bepaling is opgenomen over de vertegenwoordigingsbevoegdheid van bestuur bij ontbreken van de goedkeuring van de raad van toezicht. Mogelijk kan hier in lijn met artikel 115c, elfde lid Voorontwerp worden opgenomen dat het ontbreken van de goedkeuring van de raad van toezicht op een besluit als bedoeld in artikel 106, derde en vierde lid Voorontwerp de vertegenwoordigingsbevoegdheid van bestuur of bestuurders niet aantast.
13.	Artikel 106 Voorontwerp	DNB is van oordeel dat in de wet moet worden voorzien hoe een eventuele patstelling tussen de raad van toezicht en het bestuur - wanneer de raad van toezicht de in het derde en vierde lid genoemde besluiten van het bestuur niet goedkeurt en het bestuur bij zijn besluit blijft - kan worden doorbroken.
14.	Artikel 115c Voorontwerp	DNB stelt voor het belanghebbendenorgaan een goedkeuringsrecht toe te kennen ten aanzien van de vaststelling van (beleid inzake) beloningen om een beheerst beloningsbeleid te waarborgen.
15.	Artikel 106, 115a en 115c Voorontwerp	DNB stelt voor om voor de deelnemersraad, het belanghebbendenorgaan en de raad van toezicht een adviesrecht respectievelijk een goedkeuringsrecht ten

		aanzien van juridische fusies en splitsingen op te nemen. In lijn hiermee herhaalt DNB het verzoek om in de wet een verplichting voor het bestuur op te nemen om een voorgenomen juridische fusie of splitsing te melden aan DNB en een mogelijkheid voor DNB een dergelijke juridische fusie of splitsing te verbieden indien daartoe prudentiële redenen zijn. Dit is in overeenstemming met de huidige verplichting tot melding van een collectieve waardeoverdracht en de bevoegdheid van DNB tot het opleggen van een verbod daarop.
16.	Paragraaf 7 van het algemene deel van de toelichting op het Voorontwerp	DNB acht een verduidelijking van de toepasselijkheid van de principes voor goed pensioenfondsbestuur van de Stichting van de Arbeid wenselijk.
17.	Toelichting op artikel 115c, elfde lid Voorontwerp	In de toelichting is aangegeven dat derden op de rechtsgeldigheid van de door de rechtspersoon verrichte handelingen kunnen vertrouwen. DNB stelt voor in de toelichting te verduidelijken dat onder het begrip 'derden' geen partijen worden verstaan die op de hoogte dienen te zijn van het ontbreken van de goedkeuring van de raad van toezicht.
18.	Benoeming extern bestuur	DNB merkt op dat in de wet geen bepaling is opgenomen over de benoeming van een extern bestuur. Mogelijk kan hierbij het belanghebbendenorgaan een rol worden gegeven door het belanghebbendenorgaan bijvoorbeeld het recht van benoeming van externe bestuurders, een adviesrecht ten aanzien van de benoeming van externe bestuurders of een ontslagrecht bij disfunctioneren van externe bestuurders toe te kennen.